

www.e-rara.ch

**Xenophontis philosophi et historici clarissimi Opera, quae quidem
Graece extant, omnia**

Xenophon

Basileae, anno 1553

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-400>

Xenophontis pori, seu de vectigalibus, Io. Ribitto interp.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Xenophontis po 439

RI, SEV DE VECTIGALIBVS,

IO. RIBITTO INTERP.

Go semper illud uerum esse putauī, quales
essent gubernatores, tales respublicas exi-
stere solere. Quoniā autem ex ijs qui prae-
sunt reipub. Atheniensū, nōnulli esse dice-
rentur qui ius nossent, ita ut in ea re nullis postponēdi ui-
derentur, sed propter multitudinis paupertatē se in ciui-
tates iniuriosos esse cogi dicerent, ex eo deliberare cœpi,
an ciues aliqua ratione ex sua regione (id quod iustissimū
esset) ali possent: existimans si id fieret, foret ut eorū pau-
pertati cōsultum esset, & reliquis Græcis in suspitionem
non uenirent. Mihi igitur consideranti quæ in mentem
uenerant, statim uisa est ipsa regio talis esse, quæ pluri-
mos fructus suppeditare, ac maximum ærarium habe-
re possit. Atq; ut omnes intelligant hoc primū à me ue-
rè dici, ipsius Atticæ naturam explicabo. Hic igitur
anni tempora temperatissima esse, uel ea ipsa quæ gi-
gnuntur in hac terra, testimonio sunt, quum præsertim
quæ multis in locis ne germinare quidem possunt, hic
fructificent optimè. Ac ut ipsa terra, sic mare uicinum
omnium rerum feracissimum est. Iam quæ dijs suis tem-
poribus bona largiuntur, ea omnia & tempestiuissi-
mè nascuntur, & tardissimè deficiunt. Nec uerò solūm
ea quæ in annum & florent & senescunt, uerum etiam
bona habet æterna. In ea enim nascitur lapis copiosis-
simè, è quo templa aræq; pulcherrimæ fiunt, & dijs ma-
ximè digna simulachra: quod genus lapidis tum Græ-

Attica tempera-
tissima.

ci, tum Barbari expetunt. Est etiam terra, quæ si feratur, nullū edit fructū: sin fodiat, multò plures alit, q̄ si triticum ferret. Nec dubiū est, quin diuano quodam fato subar gentosa sit: nam cum multa sint terra mariq; oppida uicina, in nullum tamen horū ne exigua quidem argēti uena peruenit: ut nō sine ratiōe credi possit, in Græciæ orbisq; Athenæ in medio orbis sitæ. totius medio hanc urbem ædificatā esse. Quò enim quiq; ab ea lōgius absunt, hoc in molestioribus uel frigorib. uel caloribus uersantur: omnesq; qui ab ultima Græcia in ultimas orbis partes cōmeare statuerint, hi Athenas tanquā circuli tornum uel præter nauigāt, uel præter gradiūtur. quæ etsi aquis circūfusa non est, tamē quibuslibet uentis quæ requirit, importat, caq; quæ uult exportat, cū inter duo maria posita sit: cūq; continens sit, in ipsa ora multos capit mercatus. Iam uerò plurimæ sunt ciuitates, quæ à uicinis Barbaris, molestijs afficiūtur: at Athenienses eas habent uicinas, quæ & ipsæ plurimū absunt à Barbaris: atq; horū quidem omniū, ut dixi, terram hanc procreatricem esse puto. Quòd si præter illa bona quæ ex se ipsa gignit, inquilinorū cura geratur in primis, hoc de pulcherrimis uectigalibus mihi unū esse uidetur. Nam cum præstidia uitæ necessaria præbeāt, multisq; partibus reip. profint, tantū abest ut præmiū ullum accipiant, ut contrā stipendiū etiā suo nomine pensitent. Ac cura quidem, quæ mihi satis magna esse uidetur, hæc est, si quæ reip. nihil iuuant, & ignominia incolis inurere uidentur, detraxerimus, ac hoc eos leuauerimus onere, ne armati cū ciuibus militare cogantur. Magnū est enim periculū, absens: magnum etiā est, ab artibus & ædibus discedere. Quinetiam utile erit ciuitati, si ciues cum ciuibus coniuncti militent, magis

magis quàm si cum illis instruuntur, quemadmodum hoc tempore Lydi, Phryges, Syri, & alij cuiuscunq; generis populi barbari: magna enim ex parte ex incolis cōstant: ac præter utilitatem quæ ex eo quòd ordinari desierint cum illis consequetur, ciuitati etiam ornamento erit, si in prælijs Athenienses magis sibi quàm alienigenis fidem habere uidebuntur. Et incolis cum alia, tum equitatum, si cut æquitas postulat, impertiendo, & beneuolētiores illos habituri uidemur, & ciuitatem potentiorē, maioremq; efficiemus. Deinde quoniam multa sunt intra muros urbis domicilia deserta, uacuaq; areæ, si ciuitas concedat eos qui ædificauerint possidere, si modò digni uidebuntur qui id petierint, hisce rebus spero multò plures & probiores incolendi causa Athenas uēturos. Quòd si magistratum creauerimus, qui sit & dicatur incolarum custodes, quemadmodum à principio fuerunt pupillorum custodes, ijq; aliquo afficiantur premio qui quamplurimos in urbē incolas adduxerint, id & beneuolentiores reddet incolas, & ut par est, omnes qui ciuitate carebunt, Athenas expetent incolendi causa, atq; ita uectigalia maiora & auctiora reddent. Iam qua ratione mercaturam ciuitas factitare & iucūdiſsimè et quæstuosissimè possit, deinceps exponā. Primū enim naues ornatissimas, et stationes tutissimas habet: ubi quidem in portū appulsis, licet per tēpestates iucundè cōquiescere & refici. Cum uerò plura sint urbes, in quib. mercatores uicissim onus accipere & exportare cogātur, quòd nūmis inutilibus extra suam ditionē ciuitas illa utatur: at Athenis plurima quidē quibus homines indigēt, exportare licet uicissim: sed si nolint mercibus illorū suas naues uicissim onerare, sed argentū

acceperint, quæstuosissimã mercaturã fecerint: ubicunq;
 enim illud uendiderint, omnino amplius sorte recipient.
 Quòd si mercatus præfectis, qui summa æquitate & cõsi-
 lij celeritate res ambiguas distinguãt, præmium aliquod
 proponeretur, nec quisquam inuitus quò uellet nauigare
 prohiberetur, fieret hoc pacto ut & plures & libentius
 mercaturã factitarent. Vtile & honestum est ut mercato-
 res & nauicularij honoribus afficiantur. Nonnunquam
 etiam ad hospitium inuitandi sunt, qui magnis & copio-
 sis nauibus & mercibus ciuitatem iuuare uideantur: tali-
 bus enim honoribus affecti, non solùm lucri, uerum etiam
 honoris causa ad amicos festinabunt. Quantò autem plu-
 res ad habitandũ uenerint, tantò plura & importabun-
 tur & exportabũtur, emittẽtur & uẽdentur et plus mer-
 cedis ac stipendij auferetur. Atq; ut hæc augeantur uecti-
 galia, nullis omnino opus erit impensis, sed decretis hu-
 manitatis & curæ plenis. Alia quidem uectigalia quæ-
 cunq; cõparari possunt, sumptus requirere arbitror. Nec
 dubito tamen, quin ciues sint ad hæc alacriter contributi-
 ri: memoria repetens, quã multa nostra ciuitas, cùm au-
 xiliũ ferret Arcadibus, imperatore Lysistrato, cõtulerit:
 quã multa item duce Agesilao. Nec ignoro multas sæpe
 triremes sumptuosissimas emissas esse, easq; ædificatas,
 cùm adhuc esset incertũ, utrum plus utilitatis an calami-
 tatis ea res esset allatura. Illud uerò satis perispiciũ esset,
 ea nunquã se recuperaturos, ac ne participes quidem eo-
 rum futuros, quæ ipsi cõtribuissent. Possessionem autem
 nulla alia re tam honestam comparare licet, quã si ad
 reipublicæ tempora & opportunitates cõttribuatur. Qui
 enim decem minarum tributum pependerit, quale est
 nauticum,

nauticum, ei exigenti triobolum propè in die reficitur. Qui autem quinq; minarū, plusquàm sesquiteritiū. Plurimi autem Atheniensū plus in singulos annos recipiunt, quàm cōtulerint. Qui enim minam representarint, duas propè minas uectigalis nomine recepturi sunt, & id quidem in urbe, quod uidetur in rebus humanis & tutissimū & diuturnissimū esse. Equidem existimo si in beneficorū numerū ac benemeritorū in omne tempus perscriberentur peregrini, multos etiā ex illis collaturos esse. Sunt & ciuitates, quæ hoc beneficiū appetituræ sunt, cum in hunc ordinem ascribi cupiant. Spero & nonnullos etiam Reges, & Tyrannos, & Satrapas fore, qui hoc beneficium cupidè appetituri sint. Cū uerò sumptus suppeterent, honestum & utile foret nauicularijs in portibus ad merces exponendas & copias, naualia ædificare. Vtile etiā erit, mercatoribus in locis uenditioni & emptioni opportunis, diuersoria & tabernas esse publicas, & omnibus illic commeantibus. Quòd si mercatum frequentantibus domus & tabernæ in quibus merces exponant uenales ædificarentur, tum in Piræo, tum in ipsa urbe, hæc simul & essent ciuitati ornamento, & multum uectigalia auerent. Illud quoq; mihi uidetur esse commodum, ut tentemus, an ut ciuitas triremes publicas comparauit, sic etiā naues onerarias comparare possit, easq; prædibus acceptis, quemadmodum in cæteris publicis, locare. Si enim id etiam fieri posse uideatur, multum ex hac re uectigalis accedet. Iam ex argentifodinis, si, ut res postulat, instituantur, permultū pecuniæ, etiamsi nulla alia essent uectigalia, in ærarium inuectum iri arbitror. Sed ijs qui illarum commoditates ignorant explanare decreui: hac enim fa-

cultate cognita, facilius qua ratione illis ipsis utendū sit, cōsulendo uidere possitis. Iamdiu igitur fuisse in illis operarios, nemini ignotū est, cū presertim nemo sit, qui quo tempore cōptæ sint, se scire profiteri audeat. Cū autem sic olim fossa sit & egesta materia argenti, considerate nec aliquā partem eiecti acerui spontē nascentiū glebarū & argentosarū, nec ipsum argentosum locum quicquam diminutū & contractū esse, sed magis ac magis protendi ac dilatari uidetur. Quo autē tempore plurimi homines uersati sunt, nullus unquam opus sibi deesse dixit, sed semper opera ipsa operariōrū numerū uincebant. Et nunc quoq; qui ad metalla habent sua mancipia, nullus eorū multitudine fatigatur, sed semper q̄ potest plurima cōparat mancipia. Etenim cū pauci fodiunt & quærūt, paucæ etiā, ut opinor, pecuniæ reperiūtur: cū autem multi, multiplex argenti spuma, quæ ἀργυρίτις dicitur, existit. Itaq; in hoc solo opere, quod quidem sciam, magnificè apparatus inuidet nemo. Iam uerò agrorum domini, quot iuga satis sint agro colendo, & quot opus sit operarijs, possunt dicere: ac si quis plures q̄ par sit immiserit, in damno ponunt. At in argētarijs operibus operarijs opus esse fatentur omnes: etenim nō ut cū multi sunt ærarij fabri, quos χαλκορύτοις Græci uocant, iam perfectis æreis operibus cessant, itemq; ferrarij: & cū abundanter frumentū aut uinum prouenerit, cū satis multi sint fructus, inutilis existit agricultura, adeo ut multi relictis agris, ad mercaturā & cauponariam & sœnora se cōuertant. At argyritis quanto copiosior extiterit, & argenti plus cūsum fuerit, tanto plures ad illud opus se conferre solent. Etenim supellectili familiæ necessaria comparata, non multum ultra cōmī

coëmi solet : at argenti nemo adhuc tam multum habuit, ut nihil amplius requireret: sed si qui permultum habuerint, id quod redundat defodiunt, quo nõ minus delectantur, quàm si eo uterentur. Quinetiam ciuitates cùm secunda utuntur fortuna, tum ciuibus maximè argento opus est: uiri enim in arma splendida, & generosos equos, in ædes & substructiones magnificas pecuniam profundunt: mulieres uerò ad cultum preciosum, & mundum aurum conuertuntur. Rursus cùm ciuitates caritate annonæ laborant, aut bello ingruente, quia terra nullo cultu adhibito ignaua sit, tum ad necessaria comparanda, tum ad auxiliares retinendos, multò magis nummis opus est. Quòd si quis dixerit, & aurũ nihilo minus utile esse q̃ argentum, huic non magnopere repugnabo: illud tamen scio, cùm aurum copiosum esse uel mediocriter uisum fuerit, ipsum illud uilius effici solere, argentũ uerò reddere preciosius. Atque hæc idcirco à me explicata sunt, ut fidenter quamplurimos homines in argentaria opera mittamus, atq; illic substruamus non dubitanter, cùm neque argentifodina ipsa defectura sit, neque futurum sit ut argentum ullo unquam tempore uilescat, ac nullo in precio habeatur. Videtur autem mihi & ciuitas ipsa prior me hæc decreuisse: concedit enim idem ius quod ciuibus, peregrinis, qui in metallis opus facere uoluerint. Vt autem etiam apertius de cibarijs dicam, nũc exponam quæ ratione institutæ argentifodinæ ciuitati possint esse utilissimæ: nec ex ijs quæ dicturus sum ullam quæro mei admirationem, quasi aliquid inuenerim difficilè inuentum: nan ea quæ dicturus sum, partim etiam nunc omnes uideamus, partim uerò præterita, ut est rerum omnium condi-

tio, audire possumus. Illud tamen dignū admiratione est, quòd ciuitas cum uideat & sentiat multos priuatos ex ea esse locupletatos, tales non imitetur: iam pridem enim de his, quibus ea res curae fuit, audiuius, Niciam Nicerati filium in argentifodinis mille homines habuisse, quos Sosisæ Thraci locarit, qui obolum immunem pro singulis in die persolueret: numerum autem semper equaliter exhibebat. Fuerunt & Hipponico sexcenta mancipia eodem isto modo dedita, quæ in die minam afferebant immunem, & Philomonidi trecentas semiminas, & alijs ut cuique facultates suppetebant. Sed quid necesse est uetera commemorare, cum & hoc tempore multi sint homines in argentarijs ista ratione addicti? Perfectis autem ijs, quæ à me dicuntur, illud tantum noui fiat, si ut priuati comparatis mancipijs uectigalia sibi instituere perpetua, sic ciuitas publica coëmat mancipia, donec unusquisque Atheniensium terna possidere uideatur. An hæc autem quæ à me dicuntur fieri possint, secum quisque reputans iudicabit. An non planè perspicuum est rempublicam facilius posse, quàm priuatos, precium hominum statuere? Senatui quidem certè facile est, ut uoce præconis proclamari iubeat, ut qui uolet, sua proferat mancipia, atque ita quæ oblata fuerint, precio comparare. Posteaquàm autem habuerit, quid est cur quis coëmpta minus uelit à publico conducere, quàm à priuato, cum iisdem conditionibus obtenturus sit? conducunt enim de republica lucos, templa, domos, ac ab eadem uectigalia redimunt. Atque ut empta tueri, seruareq; possitis, Reipublicæ licet prædes à conductoribus accipere, quemadmodum & à uendentibus corpora. Imò uerò publica-

no facilius est fraudare, quàm ei qui mancipia conduxerit: pecuniam enim potest quis aliquo modo publicam fieri & auertere, cum priuatam aliquam similem publicæ habeat. Quò autem fieri potest, ut quis mancipia nota publica notata, cum multa & ei qui emerit, & ei qui eduxerit, constituta sit, furetur? Atque hætenus de eo, an ciuitas & comparare homines, & tueri posse uideatur. Si quis rursus cogitet, existentibus multis operarijs, extituros etiam multos qui mancipia locare uelint: illud animaduertat & confidat fore, ut multi ex ijs qui opus faciendum locant, publicos homines conducant, præsertim cum multe sint opum facultates: multi item ex ijs qui in opere uersantur, senescant: multi præterea & alij tum Athenienses tum peregrini, qui corpore quidem opus facere neque uelint neque possint, sed cum consilio res suas gerant & curent, libenter necessaria suppeditabunt. Itaque si primùm constituantur mille & ducenta mancipia, iam conijci potest, intra quinque annos aut sex, ex ipso hoc uectigali non minus sex millibus rempublicam habituram. Iam ex hoc numero si obolum unusquisque in die immunem afferat, sexaginta talentorum uectigal in anno ciuitas auferet. Ex ijs autem si uiginti in alia mancipia impendantur, reliqua quadraginta, ut res postulabit, in alium aliquem usum licebit transferre. Cumque decem millia confecta erunt, iam centum talentorum existet uectigal. Testes mihi esse possunt, si qui sunt adhuc, qui quantum uectigal seruorum ante res apud Deceliam gestas inuentum sit, meminerint. Illud quoque testimonio est, quòd cum innumerabiles omni tempore in argentifodinis ope-

ra fecerint, nihil tamen ab illis hoc tempore differant,
 quas maiores nostri descripserunt. Et ea quidem quæ
 nunc fiunt omnia testantur, nunquam plura manci-
 pia illic esse posse, quàm ipsa requirant opera, quum
 præsertim neque profunditatis fundum, neque cunicu-
 los ullos fossores inueniant. Atqui hoc tempore nihi-
 lo minus novos cuniculos facere licet quàm antè: neque
 tamen quisquam certò possit dicere, quasi id antea uide-
 rit, utrum in cæsis partibus, an in non cæsis, argenti
 materia, quæ ἀργύριος dicitur, copiosior sit. Cur ita tan-
 dem? dicat aliquis: an non nunc etiam, sicut antea, multi
 cædunt, quoniam pauperiores sunt, qui in metallis uer-
 santur, quum recens opus faciendum iterum locarint,
 & magnum est novos cuniculos ducenti periculum?
 Nam qui inuenerit materiam operi commodam, copio-
 sus & diues efficitur: qui autem minus inuenerit, ea o-
 mnia quæ impenderit, perdit. Itaque in istud pericu-
 li huius ætatis homines non ita multum cupiunt uenire.
 Mihi tamen uideor, quod dem consilium, habere super
 hoc quoque negotio, quomodo novos cuniculos instituen-
 di ratio tutissima esse possit. Athenis enim decem sunt tri-
 bus, quarum cuique si ciuitas parem mancipiorum nu-
 merum daret, ipse autem coniunctis fortunis novos cuni-
 culos instituerent, hoc pacto, si aliqua inueniret, omni-
 bus indicaret utilitatem: sin due, aut treis, aut qua-
 tuor, aut etiam pars tribuum diuidia inueniret, profectò
 ex illis operibus maiores caperentur utilitates: nam u-
 niuersas falli nulla rerum præteritarum coniectura ue-
 risimile uideri possit. Possent etiam & priuati eadem ra-
 tione coniuncti & consociati, tutius periculum adire.

Neque

Neq; uerò metuendum est, ne respub. ita constituta in priuatorum currat offensionem, aut contrà priuati in reipub. sed ut armorum ac belli socij, quò plures coniuncti fuerint, hoc se mutuò firmiores & potentiores reddunt: sic in argentifodinis quantò plures erunt qui faciant opera, tantò plus bonorũ & reperient & reportabunt. Explicauit igitur, qua ratione constituta repub. Atheniensibus omnibus de publico necessaria ad uictum suppeditari posse arbitrer. Quòd si qui sunt, qui existiment ad hæc conficienda permultos sumptus esse necessarios, nec unquam satis magnam pecuniam conferri posse, ne sic quidem animum despondere debent. Non enim res ita habet, ut aut simul omnia fieri, aut ex ipsis nullam utilitatẽ capi necesse sit, sed simul ut quæq; primũ ædificata fuerint uel ædes, uel naues, uel empta mancipia, ea ipsa utilitatem præbeant. Quinetiam utilius erit hæc uicissim, quàm simul omnia fieri. Nam si simul multi ædificarent, sumptuosius & ornatius quàm si diuisi faciendum suscepissent, absoluerent. Mancipiorũ autem permagnũ quærentes numerum, & deteriora & charius emere cogemur. Sin uerò pro ratione facultatum operabimur, quæ erunt rectè instituta ea deinceps persequi licebit. Sin autẽ quid peccatum fuerit, ab eo abstineamus. Iam uerò si omnia simul fierent, omnia simul à nobis suppeditari opus esset. At si alia perficiantur, alia pendeant & differantur, superius iam confectum uectigal, quæ erunt necessaria suppeditabit. Illud fortasse uideri possit ualde metuendum, ne si ciuitas nimium multa compararit mancipia, nimium multis opera ipsa compleantur: sed hoc metu liberati erimus, si non plures quàm ipsa requirunt opera,

in singulos annos mittemus. Ita mihi quidem uidetur his
 in rebus eam sequi rationē optimū esse, quæ est facillima.
 Quòd si rursus propter tributa hoc bello exacta existi-
 matis ne tantulū quidem contribui posse: uos uerò quan-
 tum pecuniæ ante pacem pensitabatur ex uestigalibus,
 tantū in gubernatione reip. impendite in proximū annū.
 Quas uerò supra illam summā acquirētis, tum quia pax
 tum quia incolæ & mercatores colentur, & multis com-
 meatibus plurima & importabūtur & exportabūtur,
 & ad portū mercatus erunt frequentiores, hæc recipien-
 tes ut quammaxima sint uestigalia efficere debetis. At si
 quis est, qui uereatur, ne si bellum ingruat, hoc sit inane
 institutum: is cogitare debebit, rebus nostris ita constitu-
 tis, bellum fore formidolosius hostibus ipsis qui inferent,
 quàm nostræ ciuitati. Quid enim ad belli usum homi-
 num multitudine utilius? multas enim naues implere pu-
 blicas, multi terrestri prælio infestare poterunt hostes, si
 quis eos obsequio retinere uelit. Equidem existimo belli
 etiam tempore fieri posse, ut metallariorum opera non
 intermittantur, præsertim cum ad mare quod meridiem
 uersus extenditur, una sit munitio, qui locus Anaphastus
 dicitur, altera uerò in loco qui Thoricos uocatur ad ma-
 re Aquilonare: quæ loca alter ab altero stadia circiter se-
 xaginta distant. Si igitur inter hæc duo tertium aliquod
 propugnaculum in editissimo montis loco excitetur, in
 unum locum ex uniuersis munitioibus ad opera facien-
 da licebit uenire: ac si quid tumultus bellici senserint, ci-
 tō in munitum & tutum secedere & confugere licebit.
 Sin plurimi hostes uenerint, si frumentū, aut uinum, aut
 pecudes inuenerint extra munitiones, ea nimirū secū au-
 ferent.

ferent. At si argētarijs metallis potiti fuerint, quid aliud habituri sunt quo utantur, nisi saxa? Sed quo tandem modo in metalla hostes irruptionē facere possint? abest enim à metallis proximè urbs Megara paulò amplius quinquaginta stadijs: absunt etiā proximè Thebæ multò amplius sexaginta. Itaque si illinc alicunde ad argentaria metalla uenerint, ut ipsam urbem prætereant necesse est. Quòd si pauci fuerint, ab equitibus & circumstantibus peditibus concidentur. Ut uerò desertis suis, cum magnis copijs è suis finibus exeant, non facile est, propterea quòd Athenæ ipsæ propiores essent oppidis istorum, quàm ipsi illi, quandiu quidem in metallis hererent. Quòd si uenirent, qui possent illic durare, commeatu & cibarijs carentes? Frumentari autem periculum habet, si quidem pars id faciât, tum de ijs qui inuadunt, tum de ijs de quibus certamen suscipiunt: sin uniuersi semper uadant, magis obsideri possint quàm obsidere. Nec uerò solùm quod ex mancipijs exigitur tributum annonam augebit, uerumetiam ea hominum multitudo quæ in metallis uersatur, & mercatus qui illic institutus fuerit, ædificia publica argentariorum, causa metallorum facta, fornaces item & cætera omnia, auctiora reddent uectigalia: erit enim hæc ciuitas admodum celebris, si isto pacto fuerit instituta: nec loca ibi minoris erunt dominis suis, quàm ea quæ sunt ad urbem. Itaque si quæ dixi facta fuerint, non solùm pecuniæ abundantior, uerumetiam & parentiorem legum, & moderatiorem, & bellicosiorem ciuitatem nostram fore confirmo: si quidem præfecti gymnasiolorum maiorem adhibebunt diligentiam & curam, si stipendium acceperint maius, quàm qui in gymnasijs ad lampades præsunt:

similiterq; praesidarij & lancearij, quibus incumbit ob-
 re regionem, haec omnia, si in suo quisque officio dimen-
 sum acceperit, accuratius diligentiusq; curabunt. Quod
 si perspicuum est fore ut summa pace fruamur, si cuncta
 uectigalia è repub. constituantur, an non æquum est, ut
 pacis custodes creentur? cum praesertim talis magistratus
 ciuitatem multò gratiorem & frequentiore, ut omnes
 in eam undique cõfluere uelint, effecturus esse uideatur.
 Si qui autem sunt qui nostram ciuitatem, si pace frua-
 tur, imbecilliolem, ignobilioremq; in Graecia, atque mi-
 nus celebrem fore arbitrentur, ij, mea quidem sententia,
 non ritè perpendunt. Hæ enim dicuntur beatissimæ re-
 spublicæ, quæ plurimo tempore in pace uixerunt. Athe-
 næ autem omnium ciuitatum maximè uidentur in pace
 augeri posse: quis est enim omnium qui hanc urbem, si
 quieta fuerit, non desideret? Atque ut à nauicularijs &
 mercatoribus ordiamur, an nõ frumento, uino, oleo, pecu-
 nibus abundantes, item qui consilio & re, sua possunt au-
 gere? Iam uerò opifices, Sophistæ, Philosophi, Poëtæ,
 quiq; istorum opera tractant, itemq; sacrorum publico-
 rumq; spectatu & auditu dignorum cupidi, præterea si
 qui multa citò uendere aut emere uelint, ubi facilius quod
 cupiunt assequuntur, quàm Athenis? Quod si contra hæc
 nihil dicitur, sed nonnulli principatum ciuitati recupera-
 re dum cupiunt, bello magis quàm pace id effici posse ar-
 bitrantur, recordari debent primum Medicum bellum,
 utrum tandem uiolentia, an nostra erga Græcos benefi-
 centia maris principatum, & Græciæ quaesturam adepti
 sumus. Iam uerò cum crudeliter nimium uideretur ciui-
 tas imperare, imperioq; esset priuata, nonne tum quoque
 cum

cum ab iniurijs abstinuimus, ultrò ab insularis classi maritimæ iterum præpositi sumus? Quid? an non & Thebani beneficijs nostris prouocati, imperium suum Atheniensibus concesserunt? Præterea Lacedæmonij nõ uiolati à nobis, sed beneficijs affecti, Atheniensibus quod uellent de imperio ut constituerent, permiserunt. Nunc uerò propter Græciæ perturbationem illud ciuitati nostræ accidisse uidetur, ut nullo negotio, sine periculo, sine sumptibus, Græcos sibi conciliare possit. Ciuitates enim quæ inter se bella gerunt, niti licet ut reconciliemus: licet etiam, si qui in illis seditionibus dissideant, consociare, & in gratiam ut redeant efficere. Si conspicuum erit uos procurasse ut Delphi suis legibus, sicut antea, utantur, idq; efficiatis non bellando, sed per Græcas ciuitates legationes dimittendo, nihil erit mirum, si omnes Græcos concordēs, coniuratos, sociosq; recipietis, aduersus illos qui Delphicum templum à Phocensibus desertum occupare conabantur. Itemq; si intelligent uos dare operam ut terræ mariq; omnia pacificentur, equidem existimo cunctos uotis expetituros, Athenas secundū suā patriā maximè saluas esse. Quòd si rursus quisquā est qui existimet, bellum quàm pacem utilius esse ad rem, pecuniamq; augendam, non uideo quæ ratione hæc melius iudicari possint, quàm si quis res antè gestas consideret, earumq; euentus qui fuerint nostræ ciuitati, secū reputet: reperiet enim quondam in pace permultum pecuniæ in ærarium inuectum, quæ omnis pecunia bello consumpta est. Intelligi poterit, si considerare uelimus, & hoc quoq; tempore, bello multa uectigalia defecisse, & ea quæ superessent, in res admodum uarias exhausta esse: at iam pacato mari ea-

dem & aucta esse, & ijs uti licere ciuibus suo arbitratu.
 Quòd si quis me roget, an etiam si quis in ciuitatem iniu-
 riosus fuerit, censeam cum eo pacem conciliandam? equi-
 dem illud nolim: sed hoc affirmo, nos hostes facilius ulci-
 sci posse, si nostra ciuitas iniuriosum habuerit neminem:
 illi enim nullos habebunt armorum belliq; socios. Atqui
 si nihil est eorū quæ à me dicta sunt, quod non fieri pos-
 sit, & quidem facile, quibusq; factis gratiores futuri su-
 mus Græcis, urbem tutius incolemus, celebrius erit no-
 men nostrum, populus omnibus rebus ad uictum necessa-
 rijs abundabit, locupletes impensis bellicis liberabuntur,
 cumq; futura sit maior omnium rerū copia, magnificen-
 tius etiam quàm nunc festos dies celebrabimus, & templa
 instaurabimus, itemq; muros & naualia reficiemus: sa-
 cerdotibus autem, magistratibus & equitibus quæ præ-
 beri solebant more institutoq; patrio, restituemus, quid
 est quamobrem quamprimū hæc non aggrediamur, ut
 etiam nobis uiuentibus rempub. tutam & beatam uidea-
 mus? Quòd si à uobis hæc decreta fuerint, illud consilium
 do, ut Dodonam Delphosq; legati mittantur, qui à dijs
 oracula petant, sit ne hæc reipublicæ cōstitutio & nunc
 & in reliquum tempus huic ciuitati fausta & felix futu-
 ra. Si annuerint, censebo interrogandos quibus dijs conci-
 liatis accitis, hæc pulcherrima & optima efficere possi-
 mus. Quoscunq; autem designarint deos, primū ijs ut lite-
 mus æquum est, deinde ut rem ipsam aggrediamur. Quæ
 enim dei uoluntate suscipiuntur, ea par est melio-
 res felicioresq; euentus habere.

XENOPHONTIS PORO-
 RVM FINIS.

Veni Regem ad Iudaeos in Hierosolymis in Hierosolymis pag. 262
Omnium molitum cum sanctis commodis conferimus
Prima parte operis pag. 272.